

Lessebo kommun
info@lessebo.se

2023-02-10

1 (20)

Dnr-2022:7267

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Bikupan
i Lessebo kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Bikupan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Bikupan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla samverkan mellan arbetslagen i syfte att tydliggöra gemensamma arbets- och förhållningssätt på skolenheten.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under rektorns ledning utveckla arbetet med att kontinuerligt göra eleverna delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med skolans personal utveckla gemensamma strategier i arbetet med att skapa studiero och en trygg miljö på skolan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna ytterligare förutsättningar att kvalitetssäkra sina betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **25 augusti 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (SI 2022:7267) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Bikupan leder och styr i flera delar skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom en bred uppföljning av kunskapsresultat, värdegrundsarbete samt undervisning vid skolenheten. Det framgår också att rektorn följer upp skillnader i resultat mellan pojkar och flickor samt i viss mån leder ett strategiskt arbete för att främja jämställdhet på skolan. Granskningen visar vidare att rektorn visserligen leder det pedagogiska arbetet utifrån ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag, men samtidigt framkommer att organisationen för samverkan mellan arbetslagen på skolenheten är begränsad.

Uppföljning och analys

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom en bred uppföljning av kunskapsresultat, värdegrundsarbete samt undervisning vid skolenheten. Av inskickad dokumentation samt intervjuer med såväl rektorn som representanter från elevhälsan och lärare framgår att rektorn tillsammans med skolans personal följer upp och analyserar såväl kunskapsresultat som värdegrundsarbete och undervisning i olika forum, exempelvis elevhälsoteamet (EHT), arbets- och ämneslag, elevråd, arbetsplatsträffar (APT), klasskonferenser i årskurs 9, mitterminskonferenser, riktade studiedagar i början av läsåret samt genom en resultatdialog med förvaltningen. Det framgår vidare att rektorn har en god inblick i undervisningen. Bland annat genomför rektorn lektionsobservationer med feedback som protokollförs och av intervju med rektorn framgår att hen har observerat en progression i lärares undervisning med bland annat en tydligare lektionsstruktur. Uppföljning av värdegrundsarbetet sker även genom en skolenkät som ligger till grund för enhetens plan mot kränkande behandling. Rektorn berättar vidare att hen arbetar med terminsutvärderingar med frågor kring undervisning till lärare som dokumenteras med feedback. Dessutom genomförs, enligt rektorn, individuella samtal, så kallade uppdragsdialoger, för att få kännedom om exempelvis schemaläggningens konsekvenser, elever i behov av särskilt stöd eller lärares olika uppdrag som bland annat handledarskap till obehöriga lärare. I intervju med elevhälsan framkommer vidare att mycket information och kommunikation mellan rektorn och personal förmedlas genom en kommunikationsportal och att rektorn har god kännedom om verksamheten och elevernas

olika utmaningar. Rektorn berättar att hen också är ute på skolan, exempelvis i rasthallen med kaféet på innergården, som ett sätt att få kännedom om verksamheten.

Granskningen visar vidare att rektorn har valt utvecklingsåtgärder utifrån resultatanalyser med syfte att göra skillnad för elevernas kunskapsutveckling. Av intervju med rektorn framgår att hen kan styra resurser, utifrån analyser av måluppfyllelse, för stödåtgärder på gruppnivå. Exempelvis har en elevgrupp under läsåret delats upp på grund av bristande studiero, vilket enligt rektorn fått positiva konsekvenser. Av inskickad dokumentation framgår vidare att ett arbete påbörjats under läsåret gällande värdeskapande undervisning, eftersom såväl terminsutvärderingar som resultatanalyser visade att elevernas bristande motivation var ett hinder för högre måluppfyllelse. Rektorn berättar att personalen sedan några år tillbaka arbetar med många utvecklingsområden utifrån identifierade behov och ger som exempel relationsskapande ledarskap, språkutvecklande arbetssätt, arbetet med extra anpassningar, nyanländas lärande och undervisning för elever med NPF (neuropsykiatriska funktionshinder).

Jämställdhet

Granskningen visar att rektorn följer upp skillnader i resultat mellan pojkar och flickor och att rektorn i vissa avseenden leder och styr ett strategiskt arbete för att främja jämställdhet på skolan. Av inskickad dokumentation och intervju med såväl rektorn som elevhälsan och lärare framgår att rektorn följer upp kunskapsresultat och kartlägger trygghetsenkäter samt kränkingsanmälningar utifrån kön. Vidare framgår att förvaltningen presenterat nyckeltal som visar att det finns betygsskillnader mellan flickor och pojkar som kan kopplas till att flickor når högre måluppfyllelse än pojkar vid frånvaro. Rektorn berättar att pojkar inte lämnar in uppgifter i samma omfattning som flickor och att en förklaring till betygsskillnader mellan pojkar och flickor är att pojkar vid frånvaro inte lämnar in resterande uppgifter i en kurs medan flickor gör vad de ska hemifrån och därmed klarar målen. Rektorn berättar vidare att lärare utifrån detta har begränsat omfattningen på uppgifterna och att exempelvis fler lektionsuppgifter ligger till grund för bedömningar. Vidare har skillnader i resultat mellan pojkar och flickor visat sig vara mindre i engelska än i övriga ämnen, varför lärare i engelska ska delge framgångsfaktorer till andra lärare på kommande APT. Av inskickad dokumentation samt intervju med lärarna framgår också att lärare svarar på frågor vid terminsutvärderingarna om vilka åtgärder som de vidtar i undervisningen om det finns skillnader i resultat mellan flickor och pojkar, samt att förstelärare har i uppdrag att analysera orsaker och konsekvenser av variationer i resultat mellan pojkar och flickor. Rektorn berättar att även könsskillnader kring kränkningar har uppmärksamats och att det främst är pojkar som utsätter andra, medan det bland utsatta finns såväl pojkar som flickor. Rektorn ser ett behov av att jobba med dessa könsskillnader och berättar att

en förstelärare har fått uppdraget centralt i kommunen. Elevhälsan berättar vidare att det förekommer så kallade skojbråk mellan pojkar, men även om det finns en medvetenhet om detta så finns det inte ett uttalat strategiskt arbete utifrån ett jämställdhetsperspektiv som leds av rektorn. Av inskickad dokumentation och intervjuer med rektorn och personal framgår vidare att värdegrundstiden på elevernas scheman följer ett årshjul som innehåller olika teman och som kan anpassas till elevgrupp. Det finns också möjlighet att använda värdegrundstiden till jämställdhetsarbete. I intervjuerna framkommer visserligen att jämställdhetsarbetet inte är prioriterat och att lärarna just nu inte har fokus på jämställdhetsfrågor, men rektorn berättar att planering av jämställdhetsarbetet finns med i årshjulet. Eleverna berättar att de arbetat med mobbning, trakasserier och kränkningar under värdegrundstiden men inte med jämställdhetsfrågor.

Organisation och ledarskap

Granskningen visar att rektorn visserligen leder det pedagogiska arbetet utifrån ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag, men samtidigt framkommer att organisationen för samverkan mellan arbetslagen är begränsad och att gemensamma arbets- och förhållningssätt inte är tydliga på skolenheten. Av inskickad dokumentation och intervju med rektorn, elevhälsan samt lärare framgår att det finns vissa förutsättningar för samverkan och en fungerande mötesstruktur med fasta planeringstider där lärarna är delaktiga i årskursarbetslag och ämneslag för att exempelvis diskutera ett gemensamt arbets- och förhållningssätt. Samtidigt framkommer det att samverkan mellan arbetslagen i olika årskurser på skolenheten begränsad och att lärare upplever att det kan vara problematiskt att undervisa elever i olika årskurser eftersom de olika arbetslagen har olika arbetssätt. Det saknas också en diskussion om elever mellan arbetslagen. Rektorn berättar att arbetslagsledarna träffas en gång per vecka och därefter för information vidare mellan arbetslagen, men både rektorn och elevhälsan berättar att det varierar hur arbetslagen exempelvis hanterar elevvärenden. Lärare berättar vidare att ämnesgrupperna samplanerar men att de inte alltid har tid att samplanera i arbetslagen. I intervju med såväl rektorn som elevhälsan framkommer att elevhälsans samverkan med lärare har blivit bättre, men att det varierar mellan lärare i vilken utsträckning de samverkar med och använder elevhälsans kompetenser. Vidare framgår av inskickad dokumentation samt intervjuer med rektorn och lärare att det pågår ett kollegialt lärande på skolenheten och att rektorn genom lektionsbesök och samtal följer upp att det ger avtryck i undervisningen. Ett exempel på kollegialt lärande är det som sker inom utvecklingsarbetet med värdeskapande undervisning som påbörjats detta läsår. Av intervjuer med såväl rektorn som elevhälsan och lärare framgår också att obehöriga lärare får handledning av en utsedd mentor och att obehöriga lärare får

stöd genom att bedömningar görs av behöriga lärare. Det finns också instruktioner för vikarier som fungerar som ett stöd i undervisningen för obehöriga lärare.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla samverkan mellan arbetslagen i syfte att tydliggöra gemensamma arbets- och förhållningssätt på skolenheten.

Skolinspektionens granskning visar att det finns begränsade förutsättningar för samverkan mellan lärare i de olika arbetslagen som är uppdelade i årskurser. Visserligen förs information vidare mellan arbetslagen av arbetslagsledarna, men det framgår att samverkan i övrigt är begränsad och att arbets- och förhållningssätt ser olika ut i olika arbetslag.

Enligt 2 kap. 9-10 §§ skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet samt besluta om sin enhets inre organisation. Av läroplanen framgår vidare att rektorn som pedagogisk ledare och chef över lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för samverkan över arbetslagsgränserna och tydliggör skolans gemensamma arbets- och förhållningssätt för lärare i de olika arbetslagen. Rektorn behöver skapa en struktur för lärares samverkan över arbetslagsgränserna med både ramar och innehåll samt tydliga syften utifrån skolans behov. Forskning visar att framgångsrika skolor kännetecknas av att det finns en funktionell organisering av lärarnas arbete. Skolan behöver också ha arbets- och förhållningssätt som är kända för alla undervisande lärare i elevgrupper i

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.8 Rektorns ansvar

alla årskurser. Detta kräver att det finns tydliga mötesstrukturer med innehåll för skolans alla lärare samt möjligheter för lärare och elevhälsa att samverka över arbetslagsgränserna för att bäst utforma undervisningen så att den kommer alla elever tillgodo.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att undervisningen i huvudsak är strukturerad och varierad samt att eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Granskningen visar vidare att lärarna till viss del stärker elevernas självförtroende genom att ge positiv respons på elevernas arbetsinsatser och att undervisningen till innehåll och arbetssätt i viss mån är anpassad till aktuell elevgrupp. Granskningen visar att det finns vissa inslag i undervisningen där eleverna ges möjligheter till reflektion men att eleverna i begränsad omfattning görs kontinuerligt delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen i huvudsak är strukturerad och varierad samt att eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Av inskickad dokumentation samt intervjuer med lärare, rektorn och elevhälsan framgår att det finns en grundstruktur för lektioner med genomgång av syfte och mål i inledning av lektionen samt en sammanfattande gemensam avslutning. Lärare berättar att variationen av arbetssätt i undervisningen varierar mellan ämnen och arbetsområden, men att det finns en grundstruktur för lektionerna som ofta innehåller lärarens genomgång med bildspel och filmvisning samt olika aktiviteter och arbetsformer som växlar mellan att eleverna arbetar enskilt eller i grupp. Detta framgår även av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört. Lärare berättar vidare att lektionsstrukturen ingår i rutinerna och även står nedskrivna i instruktionerna för vikarier. Elever berättar dock att det finns skillnader mellan lärare i

hur tydliga de är med mål och syfte samt lektionsstruktur. Några elever berättar exempelvis att en del lärare inte är tydliga med inledning och avslutning, att undervisningen är enformig eftersom de gör samma saker varje lektion och att genomgångarna är för långa. Vidare framgår att de flesta lärarna ger ett aktivt stöd till eleverna, exempelvis genom att cirkulera i klassrummet och hjälpa eleverna vidare med uppgifter genom att ställa motfrågor. Elever berättar att en del lärare går runt och frågar om eleven förstått uppgiften även om eleverna inte räcker upp handen och att lärarna inte säger svaren direkt utan ställer motfrågor och förklarar hur eleverna kan tänka. Det framgår samtidigt att det finns lärare som inte går runt och stämmer av med eleverna under deras arbete.

Stimulans och utmaningar i undervisningen utifrån elevernas behov och förutsättningar

Granskningen visar att lärares undervisning överlag stimulerar och stärker elevernas självförtroende genom att uppmärksamma elevernas progression och arbetsinsatser, även om det varierar mellan lärare i vilken utsträckning de arbetar med detta. På flera av de lektioner som Skolinspektionen observerat berättar lärare för eleverna att de gillar deras sätt att tänka och att det finns olika sätt att svara på uppgifterna. Av intervju med lärare framgår att de återkopplar till eleverna under arbetsprocessen och att det stärker elevernas självförtroende att bli medvetna om sin progression. Inom arbetslagen diskuterar lärarna hur undervisningen ska stimulera eleverna och ett utvecklingsprojekt har påbörjats på skolan kring undervisning som ett värdeskapande arbete där eleverna arbetar mot en verklig mottagare. Samtidigt framgår av intervjuer med elever och elevhälsa att det varierar mellan lärare om de är engagerade i eleverna och elevhälsan berättar att vissa lärare inte heller söker elevhälsans kompetens.

Granskningen visar att undervisningen till innehåll och arbetssätt i viss mån är anpassad till aktuell elevgrupp med uppgifter på olika nivåer, men att stödet till elever varierar beroende på vilken lärare som undervisar. Lärare berättar att det finns uppgifter med olika svårighetsgrad, som exempelvis fördjupningstexter med extra uppgifter, och att lärare även använder bildstöd och gör muntliga anpassningar vid examinationer. Såväl elever som elevhälsan berättar samtidigt att lärare gör olika för att stödja eleverna framåt i utvecklingen och att olika lärare anpassar olika mycket. Eleverna berättar att det finns en del lärare som enbart hjälper elever som räcker upp handen och att en del extrauppgifter inte är fördjupande utan endast innebär fler övningar på samma nivå. Elevhälsan berättar vidare att det finns ett dokument för varje klass med extra anpassningar för elever, men att inte alla lärare följer vad som står i klassdokumentet. Lärare berättar att eleverna antagligen upplever att stödet i undervisningen varierar mellan lektioner eftersom de har vikarier som inte är utbildade och även om vikarier

får stöd av ordinarie lärare kan de inte undervisa eleverna på samma vis som en ordinarie lärare.

Elevers delaktighet i undervisningen och i sitt eget lärande

Granskningen visar att det i viss mån finns inslag i undervisningen där eleverna ges möjligheter till reflektion. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att det skiljer sig mellan lektioner om lärare skapar förutsättningar för elever att vara delaktiga i diskussioner med öppna frågor. Lärare berättar att det inte finns en gemensam strategi för detta, utan det är upp till varje lärare i vilken utsträckning det sker diskussioner i klassen. En lärare berättar exempelvis om uppgifter där eleverna ska motivera sina åsikter, redovisa en prioriteringslista och motivera varför de gjort vissa val.

Granskningen visar också att lärare sällan skapar förutsättningar för eleverna att vara delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. Rektorn berättar att delaktighet har diskuterats på ämneskonferenserna och att eleverna exempelvis ska kunna vara med och välja bedömningsformer. Rektorn ser dock en utvecklingspotential i lärarnas undervisning gällande hur eleverna får vara med och påverka undervisningens planering och genomförande. Vad gäller elevernas delaktighet i planeringen av undervisningen berättar lärare att de samplanerar inom ämneslagen och att de följer den planeringen i klassernas undervisning. Lärare berättar att eftersom lektionsinnehållet styrs av läroplanen kan eleverna inte påverka det så mycket. Däremot kan eleverna, enligt lärare, påverka arbetsformerna eller välja vilken uppgift de vill arbeta med och lärare ger elever möjlighet att välja mellan examinationsformer. Samtidigt berättar elever att de inte kan påverka undervisningens arbetsformer, att lärarna endast följer en färdig planering och att även om de ibland får göra en utvärdering efter en specifik uppgift så förekommer det inte ofta.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under rektorns ledning utveckla arbetet med att kontinuerligt göra eleverna delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande.

Skolinspektionens granskning visar att eleverna i begränsad omfattning görs delaktiga i undervisningen genom att få reflektera och kontinuerligt utvärdera och planera undervisningens innehåll, arbetsformer och arbetssätt.

Enligt läroplanen ska elever ges inflytande över utbildningen och fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen. Vidare har alla lärare ett an-

svar för att elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Det framgår också av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så ett aktivt elevinflytande gynnas.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna under ledning av rektorn aktivt arbetar för att utveckla elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande. I detta ingår att eleverna ges möjlighet att reflektera över sitt lärande såväl som att regelbundet och genom olika metoder vara delaktiga i både planeringen och utvärderingen av undervisningen. Det senare är särskilt viktigt om undervisningen inte fungerar, så att läraren har möjlighet att förändra upplägg och genomförande i befintlig undervisningsgrupp. Även om undervisningen ska styras av kursplanernas syfte och centrala innehåll finns det utrymme för elevernas inflytande. När det gäller val av innehåll i undervisningen finns exempelvis utrymme för lärare och elever att tillsammans i planeringen resonera kring vad det centrala innehållet i detalj ska fokusera på i respektive ämne. Vilka arbetsformer som lämpar sig bäst för att utveckla dessa kunskaper och hur de ska redovisas är också viktiga aspekter att låta eleverna resonera kring i syfte att de successivt kan kunna få ökat eget ansvar. När läraren utvärderar undervisningen är det väsentligt att läraren inhämtar elevernas synpunkter på hur undervisningen genomförts med avseende på innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Att ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet är av vikt för att läraren ska få ett underlag för att utveckla undervisningen. Skolinspektionens erfarenheter är att de lärare som kontinuerligt låter eleverna utvärdera hur arbetet fortlöper lyckas bättre med att få eleverna att uppleva att de har inflytande.³

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

² Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar.

³ Skolinspektionen (2018): *Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen*, s. 41f.

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att det i viss mån finns ett samlat arbete med studiero på skolenheten, även om det inte till fullo finns en samsyn mellan arbetslagen. Granskningen visar att rektorn visserligen följer upp och analyserar trygghetsresultatet på skolan och att det förekommer ett främjande och förebyggande arbete för trygghet på skolenheten, men det framkommer också att det i vissa delar saknas ett gemensamt förhållningssätt bland personalen för att skapa en trygg skolmiljö.

Arbetet med studiero

Granskningen visar att det i viss mån finns ett samlat arbete med studiero på skolenheten, även om det inte till fullo finns en samsyn mellan arbetslagen. Av inskickad dokumentation och samtliga intervjuer med personal och elever framgår att det finns forum där eleverna är delaktiga i att exempelvis ta fram klassrumsregler. Rektorn, elevhälsan och lärare berättar vidare att det finns rutiner i arbetet med studiero genom att läraren hälsar på eleverna vid ingången till klassrummet, samlar in mobiltelefonerna samt att eleverna har fasta klassrumsplaceringar vilket också framgår av de lektioner som Skolinspektionen observerat. Såväl rektorn som elevhälsan och lärare berättar att det finns ett medvetet arbete på skolenheten med förebyggande åtgärder för att skapa studiero, som en tydlig lektionsstruktur och betydelsen av lärarnas relationer med eleverna. En lärare berättar att hen exempelvis skapar relationer med de elever i rasthallen som läraren vet att hen ska undervisa kommande läsår. Vidare framkommer att vanliga åtgärder för att skapa studiero på gruppnivå är att ge eleverna en kort paus i mitten av lektionen samt placera elever strategiskt i klassrummet. Om en enskild elev påverkar studieron negativt tar läraren ut eleven för att prata enskilt utanför klassrummet. Rektorn berättar att det handlar om enskilda individer när det är problem med studiero, samt att organisationen med hemklassrum och ett ökat samarbete med vårdnadshavarna är framgångsfaktorer i arbetet med studiero. I intervju med såväl elevhälsan som lärare framkommer dock att arbetet med studiero varierar mellan såväl lärare som arbetslag och lärare berättar att de inte är delaktiga i diskussioner om studiero i elevgrupper som tillhör andra arbetslag. Någon elev berättar också att det inte är studiero på alla lektioner utan att det beror på om det finns variation, om innehållet i lektionen är intressant och om det är tydligt vad eleverna ska göra.

Arbetet med trygghet

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar tryggheten på skolan och att det förekommer ett främjande och förebyggande arbete för trygghet, men det framkommer också att det i vissa delar saknas ett gemensamt förhållningssätt bland personalen. Av intervjuer med rektorn och elevhälsan samt av inskickad dokumentation framgår att elevernas upplevelse av trygghet följs upp systematiskt via kränkingsanmälningar, enkäter samt elevhälsosamtal. Utifrån detta leder rektorn och elevhälsan ett främjande, förebyggande och åtgärdande arbete på skolenheten. Kartläggningen av antalet kränkingsanmälningar på skolenheten visar bland annat att anmälningarna har minskat. Rektorn berättar vidare att analysen visar att pojkar är i majoritet vad gäller utövande av kränkningar, medan de som utsätts för kränkningar är både pojkar och flickor. I intervju med elevhälsan framkommer att trygghetsteamet har tittat på statistik och haft samtal kring ett främjande arbete med värdegrundsfrågor där målet är att alla lärare arbetar mot alla elever och inte bara de elever som finns i mentorsgruppen. Av intervjuerna framgår samtidigt att det saknas ett gemensamt förhållningssätt i hur personalen arbetar med elevers trygghet på rasterna. Exempelvis berättar elever att de är trygga på skolan och att det viktigaste för att känna trygghet är att ha vänner, men eleverna berättar samtidigt att även om lärare syns ute med elever i korridorerna och på innegården så upplever elever inte att alla lärare hjälper till så att alla elever har vänner. Elevhälsan berättar att de anordnat en aktivitet i rasthallen för att synliggöra sitt arbete, men att det behövs fler aktiviteter för att eleverna ska kunna skapa relationer för trygghet. Enligt lärare är det många vuxna ute på rasterna, men vissa lärare är där oftare än andra. Trygghetsteamet har försökt göra ett schema för att öka vuxennärvaron i rasthallen, men elevhälsan berättar att det är få lärare som anmält sitt intresse. Även rektorn berättar att en schemaläggning av lärare på raster har diskuterats men att nuvarande modell bygger på frivillighet för lärarna. Av intervju med elevhälsan framgår att elever som ingår i en kamratgrupp är trygga, men att det finns elever som inte vill gå själva över innegården. Såväl rektorn som elevhälsan berättar också att så kallade skojbråk skapar otrygghet för en del elever, vilket även påverkar studieron när detta följer med in i klassrummen. Det finns en medvetenhet hos personalen om att elever har svårt att säga nej till bråket även om de skulle vilja och diskussioner om händelser tas bland annat upp i arbetslagen och på värdegrundstiden i klasserna. Av intervjuer med såväl rektorn som personal och elever framgår vidare att ett värdegrundsarbete genomförs på schemalagda lektioner varje vecka och att värdegrundsarbetet kan anpassas efter vad som händer i klasserna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med skolans personal utveckla gemensamma strategier i arbetet med att skapa studiero och en trygg miljö på skolan.

Granskningen visar att det i viss mån finns ett samlat arbete med studiero på skolan men att det saknas en samsyn mellan arbetslagen med ett gemensamt förhållningssätt för att skapa och upprätthålla studiero i de olika elevgrupperna. Granskningen visar också att rektorn visserligen följer upp såväl enkätresultat som kränkingsanmälningar men att det i vissa delar saknas ett gemensamt förhållningssätt bland personalen för att skapa en trygg miljö på skolan.

Enligt 5 kap. 3-5 §§ skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med personalen utvecklar ett medvetet arbete och ett gemensamt förhållningssätt för att skapa studiero och en trygg skolmiljö. I detta ingår att utveckla gemensamma strategier och utifrån en fördjupad analys av nuläget utarbeta ytterligare främjande och förebyggande åtgärder för både studiero och trygghet. Skolinspektionens erfarenheter är att olika lärare har olika förmåga att vara en tydlig ledare i klassrummet och om alla lärare efterlever de gemensamt fattade besluten så underlättar detta för de lärare som har svårare att skapa och upprätthålla studiero. Ett gemensamt förhållningssätt kan till exempel innebära att lärare har samma uppfattning om vilka störande aktiviteter som inte är tillåtna i klassrummet, hur lärare ska agera vid ordningsproblem och hur lärare ska bemöta utåtagerande elever. Rektorn behöver vidare stödja och säkerställa att alla lärare följer de gemensamma besluten om hur studiero skapas och upprätthålls. Gällande trygghetsarbetet kan ett gemensamt förhållningssätt innebära att personalen har en samsyn kring hur miljön på rasterna kan utformas så att alla elever känner sig trygga. Det är även av vikt att eleverna får möjlighet att medverka i framtagandet av strategier och att dessa kontinuerligt följs upp för att säkerställa att de ger önskvärd effekt.⁴

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

⁴ Skolinspektionen (2020): Skolans arbete med trygghet och studiero. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018-2019.

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen
Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn använder betygsresultat som underlag för analys av eventuella skillnader mellan ämnen och elevgrupper samt att rektorn kopplar analysen till lärarnas arbete med bedömningar för att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning på skolenheten. Granskningen visar vidare att rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att kvalitetssäkra betyg och bedömningar inom ämneslagen men att sambedömning inte sker regelbundet.

Rektors analys av betygssättning

Granskningen visar att rektorn använder betygsresultat som underlag för analys av eventuella skillnader mellan ämnen och elevgrupper samt att rektorn kopplar analysen till lärarnas arbete med bedömningar för att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning på skolenheten. Av inskickad dokumentation samt intervju med rektorn framgår att rektorn för diskussioner om bedömningsunderlag och betygssättning med lärare, exempelvis tas frågan upp i arbetslagen med diskussioner som ingår i resultatanalysen samt vid medarbetarsamtal och i terminsutvärderingar. Lärare berättar vidare att rektorn har en bra uppfattning om betyg och bedömning genom individuella samtal och underlag från terminsutvärderingar samt att det finns nyckeltal att utgå från ämnesvis och kring skillnader mellan flickor och pojkar. Rektorn har i sin analys sett att lägre betygsresultat i vissa ämnen hänger samman med bedömningsformer och -underlag. Exempelvis har underlaget i naturorienterande ämnen tidigare bestått av många omfattande uppgifter, men lärare arbetar nu med andra former för bedömning.

Kvalitetssäkring av betyg och likvärdig bedömning

Granskningen visar att rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att kvalitetssäkra betyg och använda olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar inom ämneslagen, men att alla lärare inte deltar vid dessa tillfällen och att sambedömning framför allt sker vid rättningen av nationella prov. Av inskickad dokumentation och intervju med rektorn framgår att det pågått ett arbete på skolenheten kring lärares bedömningar. Betygssättning lyfts regelbundet på APT och rektorn berättar bland annat att hen ger tips och råd om olika metoder för likvärdiga bedömningar, såsom material från Skolverket. Lärare använder också eleve exempel för kollegialt lärande i ämneslagen. En

förstelärare har också fått i uppdrag på central nivå att arbeta med avvikelser i bedömningar och betyg mellan flickor och pojkar. Vidare framgår av intervju med lärare att de har vissa möjligheter till sambedömning, men att detta inte är styrt från ledningen. Diskussioner om bedömningar sker i ämneslagen, men det framgår alla lärare inte har möjlighet att delta i sådana diskussioner på grund av schemaläggning. Av intervju med lärare framgår också att regelbunden sambedömning framför allt sker vid rättning av nationella prov.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna ytterligare förutsättningar att kvalitetssäkra sina betyg.

Granskningen visar att rektorn visserligen ger lärare vissa förutsättningar för att kvalitetssäkra sina betyg i form av diskussioner och sambedömning med kollegor i ämneslagen, men att alla kollegor inte kan delta vid dessa tillfällen och att det inte heller sker med regelbundenhet i alla ämnen.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Det framgår även av läroplanen att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och att skolans resultat följs upp och utvärderas mot kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.⁵ Enligt Skolverkets allmänna råd bör rektorn skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid för sambedömning och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma elevprestationer.⁶

⁵ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.7 Bedömning och betyg samt 2.8 Rektorns ansvar

⁶ Skolverket (2022): Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning.

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen att rektorn ser till att samtliga lärare ges ytterligare förutsättningar att kvalitetssäkra sina betyg. Ett sätt att göra detta kan vara genom att rektorn organiserar specifika forum för sambedömning och se till att alla lärare tillsammans med kollegor diskuterar hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen och hur de kan bedöma elevprestationer. Målet ska vara att lärarna utvecklar sin bedömarförmåga och förtrogenhet med betygskriterierna vilket därmed ytterligare främjar en likvärdig och allsidig bedömning av elevernas kunskaper.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Måns Holmstedt

Föredragande

Signerat av: Måns Holmstedt

I handläggningen av ärendet har även utredare Cecilia Halldén medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer.
- En gruppintervju med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 15-16 november 2022. Besöket genomfördes av Måns Holmstedt och Cecilia Halldén.

Bikupan är en 7-9 skola med 293 elever i Lessebo kommun.